

Topoľčany, dňa 2. novembra 1938⁴

(nečitateľný podpis)
Predseda Okr. nár. výboru.

ŠOKA Topoľčany, fond Okresný úrad Topoľčany, kartón 98, 1464/38 prez.

Dokument 3

Pripis Krajského úradu v Bratislave z 19. 10. 1938, ktorý umožňoval rozpustiť samosprávne orgány, ktoré nevyhovovali HSLS a nahradiť ich vládny komisárom.

Krajský úrad v Bratislave.

Číslo: 341.103/1938-5.

Bratislava, dňa 19. októbra 1938.

Predmet: Obecné zastupiteľstvá –
rozpustenie.

Všetkým okresným úradom
na Slovensku.

Pri prechode do nových hospodárskych a politických pomerov na Slovensku bude potrebné v mnohých obciach, najmä, kde by doterajšie sorskupenie obecnej správy neposkytovalo dostatočnú záruku rýchleho konzolidovania pomerov alebo kde na čele obce je starosta, za dnešných časov tam sa nehodiaci, okamžite rozpustiť obecné zastupiteľstvo a na čelo obce postaviť vládneho komisára, ktorý si príbere podľa potreby poradnú komisiu.

Aby tieto opatrenia doterajším postupom /predkladaním návrhov krajskému úradu/ neminuly svojho cieľa, krajský úrad zasiela každému okresnému úradu 10 exemplárov výmeru, krajským prezidentom podpísaných. Jeden pôvodný výmer vyhotoví okresný úrad pre seba a na základe tohto pôvodného exemplára vyhotoví potrebný počet čistopisov. Jeden exemplár výmeru má byť hneď zaslaný krajskému úradu so správou, ktorá má obsahovať stručné dôvody rozpustenia a meno vymenovaného vládneho komisára.

Pre obľahčenie práce okresných úradov prikladá sa jeden exemplár vzoru vymenovania vládneho komisára. Odmena vládneho komisára nech je ustálená vo výške odmeny starostu obce, v ktorej bude rozpustené obecné zastupiteľstvo.

⁴ Medzi dátumom a menom predsedu sa nachádza pečiatka Slovenský okresný národný výbor Topoľčany. V strede pečiatky je trojvršie s dvojitém krížom.

Pánov okresných náčelníkov upozorňujem, aby právo rozpúšťania týmto spôsobom používali po dôkladnom uvážení všetkých okolností, ale len v prípadoch, kde sú dané podmienky v prvom odstavci tohto obežníka uvedené, rozpustenie obecných zastupiteľstiev v obciach, ktoré sú sídlami okresov alebo sú hospodársky významné, ponecháva si krajský úrad i naďalej.

Ak by zaslané exempláre výmeru nestačili, má si okresný úrad telefonicky žiadať ich zaslanie⁵.

Krajský prezident
(nečitateľný podpis)⁶

ŠOKA Martin, fond OÚ Martin, kartón 124, 2963/38

Dokument 4

List občanov mesta Turčianske Teplice (členov HSLS) z 28. 10. 1938, ktorí sa sťažujú na výsledok demokratických obecných volieb v roku 1938 a žiadajú rozpustiť obecné zastupiteľstvo a nahradiť ho vládny komisařom.

Prezídium krajského úradu
v Bratislave.

Podpisani členovania obecného zastupiteľstva ako aj občania Hlinkovej slovenskej ľudovej strany v Štubnianskych Tepliciach⁷ úctive žiadajú o rozpustenie terajšieho obecného zastupiteľského sboru, a žiadosť svoju odôvodňujú takto:

Pri terajších obecných voľbách⁸ Hlinkova slovenská ľudová strana musela ísť do volebného boja samostatne, nakoľko protivníci našej spravodlivej strane dávali iba 3 mandáty, pri voľbách však dosiahla naša strana 5 mandátov. Z toho vidieť, že Hlinkovu slovenskú ľudovú stranu chceli marxisti a voľnomyšlienkári ošmeknúť, pretože proti Hlinkovej slovenskej ľudovej strane pustili sa do boja československí demokrati, národní socialisti, argaláši, živnostníci, národnári a hlavne Židia. Do obecného zastupiteľstva sa volilo 15 členov. Z toho dosiahla Hlinkova slovenská ľudová strana 5 mandátov

⁵ Pod dokumentom sa nachádza prezentát OÚ v Martine s dátumom 22.10.1938 a ručne napísaný koncept listu Krajskému úradu, v ktorom žiadali ešte 10 exemplárov výmerov.

⁶ Krajským prezidentom bol J. Šimko, menovaný J. Tisom 12. 10. 1938 miesto odvolaného J. Orságha.

⁷ Teraz Tučianske Teplice.

⁸ Voľby boli v roku 1938.